

Blues för glesbygden.

Om jag kunde, skulle jag skriva en blues för vår allt glesare glesbygd. Tillsammans med Muddy Waters, Howlin' Wolf, Big Mama Thornton och B.B. King skulle jag måla med musikaliska blå penseldrag. Sången skulle inte bara handla om melankoli och ledsamheter utan lika mycket om att komma över försmådd kärlek, förlorade drömmar och känslan av att ha förlorat en tillhörighet.

Den senaste tiden har vi i våra länsstidningar kunnat läsa om hur vår Norrländska glesbygd blir allt ödsligare. Utflyttningen har nu på många håll nått sådana proportioner att samhällsservice som skolor, äldreomsorg och polisverksamhet blir i stort sett omöjligt att upprätthålla. Det går kanske ett tag till men sedan då, vad händer sedan när byskolan är nedlagd, då den sista hemsamariten går i pension och då närmaste polis finns 25 mil bort.

Låt oss först av allt slå fast något om den svenska folksjälen. Vi svenskar älskar vår natur och vår landsbygd. Men det är inte den verkliga landsbygden som vi älskar utan bilden av denna. Helst tar vi till oss denna bild som en filmsekvens av Colin Nutley eller som en glesbygdsskildring av Kerstin Ekman allt ackompanjerat med pastoral musik av Lars-Erik Larsson. Hos de flesta svenskar finns en dröm om den lilla faluröda stugan bort i backen som med utsikt över ängderna får oss alla att drömma en timotejdoftande dröm med rötter långt bak i vår svenska historia. Med samma frenesi som vi värnar om denna bild, med samma motvilja befolkar vi den verkliga landsbygden. Denna paradox, visserligen en romantisk paradox, är kanske det största hotet mot en verklig överlevnad av landsbygden i allmänhet och glesbygden i synnerhet.

På Umeå Universitet finns det en professor, Einar Holm, som vid något tillfälle lär ha sagt att befolkningen av Norrlands inland är en historisk parentes. För detta fick han en hel del kritik av alla dem som ville befolka bilden av glesbygden. Men visst hade han rätt. Alla samhällen är dynamiska och förändras, vare sig vi vill det eller ej. Alla kulturer vi känner till i historien har haft sin uppgång, sin blomstringstid och sitt fall. Så kommer det också att vara med vår glesbygdskultur som vi idag känner den. Norrlands inland har allt sedan inlandsisen drog sig tillbaka haft en ursprungsbefolkning vars ättlingar är våra nuvarande samer. Den befolkning som därefter har tillkommit, och numera även delvis försvunnit, har huvudsakligen varit styrd av näringspolitiska skäl. Landet behövde befolkas, gruvorna behövde gruvarbetare, skogarna behövde skogsarbetare, vattenkraften behövde vattenrallare, järnvägarna behövde rallare och staten behövde skattebetalare. Nu då inte gruvorna behöver lika många gruvarbetare, då skogarna inte behöver lika många skogsarbetare, då inte vattenkraften kan svälja lika många vattenrallare och då järnvägarna byggs utan de stora rallarlagen vad finns det då kvar att leva av?

Är då vår glesbygd hopplöst förlorad? Är allt som återstår att göra ett stort Skansen eller ett gigantiskt naturreservat av alltihopa? Nej, jag tror inte det. Så länge det finns starka, envisa, omöjliga och underbara människor som fortfarande befolkar vår glesbygd så finns det fortfarande hopp för delar av Norrlands inland. Detta hopp är dock inget som går att planera fram av en aldrig så välvillig kommunpolitiker eller länsbyråkrat. Utveckling sker ofta trots dessa samhällliga insatser. Vilken myndighet hade kunnat planera fram ishotellet i Jukkasjärvi? Vilka politiker hade kunnat skapa en period av framgångsrika kabelföretag i Gargnäs? Vilken ambitiös länsplanerare hade kunnat lägga grunden för länets skogsmekaniska industrier? Den lärdom vi kan dra av detta är att vi måste göra allt vad som står i vår makt för att inte samhället skall lägga sig i de kreativa processer som dessa glesbygdens entreprenörer utför. Räcker då detta till för att Norrlands inland skall kunna leva vidare som om ingenting hade hänt. Svaret är dessvärre nej. Stora delar av Norrlands inland kommer inte att kunna upprätthålla den standard som finns i tätorterna. Det kommer

helt enkelt inte att finnas barn till skolorna, vårdpersonal till de kvarboende äldre samt pengar att upprätthålla en kommunal infrastruktur. Det är dags nu att vara ärlig och kalla saker vid sina rätta namn. Vi ser framför oss en utveckling som delvis är en avveckling. Denna avveckling måste genomföras på ett värdigt och ansvarsfullt sätt utan hänsyn till att bilden över landsbygden, hos dem som inte längre befolkar landsbygden, kan ruckas.

Delar av min familj har i generationer varit glesbygdens verkliga befolkare, för dem skulle jag vilja skriva en blues som hanterar smärtan, ilskan och vanmakten. Alla de andra har ju ändå sin bild att trösta sig med.